

NEDRE EIKER KOMMUNE

KULTURPLAN FOR NEDRE EIKER
2004 - 2007

HØRINGSUTKAST
MARS 2003

INNHOOLD

Forord	s.	3
Verdigrunnlag	s.	3
Visjoner	s.	4
Utfordringer på 5 hovedområder	s.	5
• Barne- og ungdomskulturen	s.	6
• Utøvende kunst på alle nivåer	s.	8
• Kulturminner, kulturmiljøer, lokalhistorie	s.	10
• Fysisk utfoldelse på alle nivåer	s.	12
• Omgivelsene: Estetikk og arealpolitikk	s.	14

FORORD

De to gjeldende planene på kultur- og fritidsområdet og idrett og friluftsliv ble vedtatt i 1999 og 2000. Utkastet til ny kulturplan skal erstatte disse to planene. Anleggsdelen av idretts- og friluftsplenen må utarbeides særskilt i tillegg til ny kulturplan, i løpet av 2003, som grunnlag for prioritering av søknader om spillemidler.

Utkastet til ny kulturplan er bygget på Kulturbrevet – behandlet av Kultur- og helseutvalget i februar 2002 – og på arbeid i 5 temagrupper hvor representanter fra kulturlivet, organisasjoner, institusjoner, enkeltpersoner og kommunale kulturarbeidere har deltatt. Forslagene fra arbeidsgruppene er tatt inn i planen med noe redigering. Utkastet framstår som noe uferdig, og er uferdig både i innhold og form. Høringsprosessen skal sikre at planen blir tydeligere, kortere og mer konkret.

Utkastet sendes nå ut på høring til kulturlivet, til behandling i Idrettsrådet og Allmennkulturrådet og til diskusjon på åpent møte. Utkastet blir deretter bearbeidet med bakgrunn i de forslag og innspill som kommer i høringsrunden, og planen sluttbehandles i politiske organer i juni 2003.

Den nye kulturplanen skal ikke bli et tungt og omfattende skriftlig dokument. Det skal bli kort, fyndig og innholdsrikt. Vi ber ikke om mye skrift, men mye ide og konkrete forslag.

Vi håper det foreliggende utkastet svarer på denne utfordringen.

Kulturplanen er delt i 3:

- 1: Hvilket verdigrunnlag og hvilken lokal identitet er kulturarbeidet i Nedre Eiker bygget på?
- 2: Hvilke visjoner har vi for kulturarbeidet og kulturpolitikken i Nedre Eiker?
- 3: Hvilke hovedutfordringer ønsker vi å arbeide med i de neste åra?

Nedre Eiker kommune ber med dette om kommentarer, reaksjoner og forslag til prioritering av tiltak til den nye kulturplanen.

I: VERDIGRUNNLAGET OG IDENTITETEN

For å forstå nåtida og for å kjenne trygghet for framtida kan det være viktig å mene noe om:

- Hva er historien vår og hva er dagens Nedre Eiker bygget på?
- Hva kjennetegner Nedre Eiker – hva er vår felles identitet?

Nedre Eiker må forstås ut fra beliggenheten: som del av et dalføre langs Drammenselva. Drammenselva og livet i våre nabokommuner har fra gammelt av vært med å prege også vår bygd. Dersom du reiste nedover Drammenselva rundt forrige århundreskifte, reiste du på en måte fra et bondesamfunn, gjennom et industrisamfunn og til et bysamfunn: Øvre Eiker – Nedre Eiker – Drammen.

Dette illustrerer samtidig at lokalsamfunnet Nedre Eiker har en identitet og en historie som er bygget på en blanding av bondens, arbeiderens og byborgerens identitet og historie. Dette har preget og preger fortsatt Nedre Eiker i 2003 som lokalsamfunn for 21.000 innbyggere:

- Det landlige og grønne
- Den travle aktiviteten
- De tettbygde og nære lokalsamfunnene

Bygdas og de enkelte lokalsamfunnenes identitet er i veldig stor grad knyttet til lokalsamfunnenes historie – og er tydelig for mange også i dag. Vi spør: Hva er typisk for lokalsamfunnene våre i dag – hva er identiteten? Og hva er felles for bygda Nedre Eiker?

Denne identiteten og denne følelsen av tilhørighet er grunnlaget for engasjement og aktivitet i kulturlivet. Tidligere har bygdekultur, industrikultur og særlig idrettskultur stått sterkt i Nedre Eiker. Dette er synlig også i dag. Kulturlivet preges av en folkelighet basert på lokalt samkvem med sterk dugnadsånd og der de sosiale og mellommenneskelige båndene er vesentlige. Men: dette kan også ha ført til at den profesjonelle delen av kulturarbeidet ikke har fått like stimulerende vilkår.

Lokalsamfunnet har gjennomgått store omstillinger etter at storindustrien og de tidligere næringsveiene og arbeidsplassene blei borte. Dagens situasjon er preget av at verden har blitt mindre, av endrede kommunikasjoner, rask teknologisk utvikling, globalisering, kommersialisering og massekultur. Samtidig har kommunen fått mange innflyttere som ikke er oppvokst med den lokale kulturen, og kommunen har også blitt flerkulturell.

Tradisjonssamfunnet møter det moderne samfunnet, de nye innbyggerne, og det moderne samfunnets kulturuttrykk og ytringer. Hvordan blir dette møtet, og hvordan preges kulturlivet av brytningene og forskjellene mellom det historiske og det moderne?

Det er en del av Nedre Eikers verdigrunnlag at vi også i framtida skal ta opp i oss det moderne samfunn og de nye kulturformene. Kulturlivet skal være arena og ta opp i seg brytningene mellom historien, dagen i dag og de nye kulturformene, mellom identiteten og verdigrunnlaget og dagens utfordringer. Vi bygger på det gamle, men stenger ikke det nye ute!

II: VISJONENE FOR KULTURARBEIDET OG KULTURPOLITIKKEN

Vi har visjoner for kulturlivet i Nedre Eiker. Og vi ønsker at kultur skal ha en klar profil: Hva er kultur i Nedre Eiker?

Dette er vår visjon. Deler dere den med oss?

Kulturarbeidet i Nedre Eiker er byggende arbeid, som bidrar til trivsel, som er berikende og utfordrende. Kulturlivet skal profileres som et område hvor egenverdien i aktivitetene kommer i fokus. Det er opplevelsene i seg selv – livsutfoldelsen gjennom alle ulike uttrykk – som er kulturarbeidets bærende ide: Opplevelsen hos innbyggerne både som utøvende kulturarbeidere og som publikum og betraktere. Utøvende profesjonelle kunstnere inviteres

inn for å berike, engasjere og inspirere oss, og for å utfordre oss. Dette er den hovedretningen vi ønsker å gi kulturarbeidet i Nedre Eiker.

Kulturarbeid er inkluderende, og inviterer til mangfold og integrering. Det er ikke den offentlige kulturpolitikken oppgave å lage stengsler. Kultur skal ikke bare være nytelse, kultur skal også utfordre, provosere og skape debatt. Dette gjelder alle kulturformer og alle aldersgrupper. Ungdomskultur i ulike former – på ungdommens egne premisser og kanskje ikke alltid akseptert av voksensamfunnet – skal være synlig i Nedre Eiker.

Vi ønsker å gjøre kulturlivet enda mer synlig i Nedre Eiker, og tilgjengelig for flere individer og grupper. Mer aktiv bruk av profesjonelle kunstnere skal bidra til denne synligheten, og til at vi strekker oss etter kvalitet. Egne profesjonelle krefter skal oppleve at Nedre Eiker ser dem og bruker dem.

Kulturlivet i Nedre Eiker bidrar til å holde fast i vår historiske identitet og til å utvikle denne identiteten videre, men vi må samtidig være villige til å klippe båndene. Vi er villige til å fornye kulturtilbudet.

III: UTFORDRINGENE OG TILTAKENE

Det er organisasjonslivet, institusjonene, gruppene og enkeltpersonene som er hovedaktørene i kulturlivet i Nedre Eiker, sammen med de aktive kulturarbeiderne i kommunens egne virksomheter. I tillegg skal bygdas egne profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere og profesjonelle utenfra gis en større plass i kulturarbeidet.

Hovedutfordringene dreier seg om å dyrke fram og kultivere egenverdien og innholdet i alle deler av dette kulturlivet.

Nedre Eiker kommune har en tredelt rolle:

- tilrettelegger og støttespiller for kulturlivet
- samarbeidspartner for kulturlivet
- ansvar for drift av egne virksomheter og tiltak

Vi tror at det er avgjørende for det samlede kulturliv at Nedre Eiker kommune har en synlig og aktiv kulturpolitikk, og at kommunen selv har og tar ansvaret for kulturaktiviteter. Uten en slik drivkraft og uten en slik paraply for kulturlivet tror vi at kulturfeltet kan bli sårbart. På kulturfeltet er det mange og en hovedvekt av små aktører. Disse trenger de stimulanser og støtte som en offentlig, kommunal kulturpolitikk og kulturarbeidere kan gi.

Kulturplanen presenterer 5 hovedutfordringer for kulturlivet. Vi går ikke i detaljer, men løfter fram de utfordringene og områdene som vi ønsker det skal satses på i årene framover. Så er spørsmålet: Stemmer dette med kulturlivets oppfatninger og ønsker? Og hvordan kan kulturlivet og kommunen sammen realisere de målene vi setter oss for disse utfordringene?

A: Barne- og ungdomskulturen

Barn og ungdoms plass i kulturlivet dreier seg også om de andre 4 temaene i kulturplanen. I dette kapitlet avgrensner vi derfor hovedutfordringene til noen spesialområder.

Overordnet mål

- Barne- og ungdomskultur – i gamle og nye former og på barn og unges egne premisser - skal ha en framtreddende plass i kulturlivet i Nedre Eiker.
- Barn og unge skal tilbys opplevelser og mangfoldig aktivitet på hele kunst- og kulturfeltet, inkludert fysisk aktivitet og idrett.
- Barn og unge skal kunne utfolde seg og utforske hele kulturfeltet i spenning og trygghet.
- Organisasjonslivet skal stimuleres til å bygge opp under og utvikle barne- og ungdomskulturen, og til å gi barn og unge rom for å påvirke og styre sine egne aktiviteter.
- Barn og unge i Nedre Eiker skal tilbys opplæring på hele kulturfeltet gjennom utvikling av Nedre Eiker Musikkole til Nedre Eiker Kulturskole, og gjennom samarbeid mellom Kulturskolen og kulturlivet.

Situasjonen i dag

Kunnskap om ungdom og ungdoms ønsker og behov

Det ble i forbindelse med opprettelse av prosjektgruppa for Ungdommens hus gjennomført to spørreundersøkelser blant ungdom. Den ene ble gjennomført i årsskiftet 99/00, mens den andre ble gjennomført i årsskiftet 00/01. Bakgrunnen for spørreundersøkelsen var å få kartlagt hva slags nye aktiviteter ungdom ønsker seg i huset. Følgende ønsker kom inn: Diskotek, kiosk, kafeteria m/billig mat, biljard, bordtennis, internett, TV/videorom m/ tv-spill, sofagruppe, røykerom, spilleautomater, scene+øvingsrom for band, DJ-kurs, kino, dansekurs og turer. Ungdom ønsket seg et sted de kunne komme flere dager i uka, rett etter skoleslutt. Behov for å ha rusfrie helgetilbud/ungdomsdiskotek – står høyt oppe på ungdoms ønskeliste.

I januar 2002 gjennomførte vi en stor ungdomsundersøkelse i Nedre Eiker. Av totalt 794 elever ved ungdomsskolene, svarte 719 på spørreskjemaet. I tillegg svarte 405 elever i videregående skoler fra Øvre og Nedre Eiker på spørreskjemaene. Spørreundersøkelsen skulle si noe om ungdom og rus, men har like mye kartlagt noe om ungdoms trivsel og ønske om nye aktiviteter i kommunen, altså byggende kulturarbeid. Noen av resultatene fra denne undersøkelsen:

På spørsmål om trivsel der man bor, svarer ca 98% av de spurte at de trives svært bra eller bra der de bor. Ca. 88% svarer at de trives godt på skolen. Spørreundersøkelsen viser at halvparten av guttene og en av tre jenter deltar ukentlig i idrettsaktiviteter. Musikk, dans, jakt/fiske og kristne foreninger er de viktigste andre fritidsaktivitetene. Undersøkelsen viser at ungdom ønsker seg: Kulturhus, ungdomsklubber, diskotek, dansestudio, ridesenter, internettkafe, skatepark, snowboard, klatreanlegg, fotballbaner, golfbane, møtesteder utenfor skolen, kafe uten kjøpepress, dramagrupper, badepark, trial m.m., gitarkurs, kino og gatekjøkken, ungdomskorps, treningsstudio, idrettshall og bedre idrettsanlegg – hvis det skulle settes i gang nye fritidstiltak i kommunen.

I den nye kulturpolitikken setter vi fokus på byggende kulturarbeid, egenaktivitet og opplevelser. Ungdomsundersøkelsen bekrefter at dette er et riktig fokus også i forhold til ungdomsgruppene. Vi ønsker å ha et positivt kultursyn på ungdomskultur, hvor ungdoms egne ressurser, egen aktivitet og egne ideer er i sentrum.

Utfordringer

I kulturplanperioden følger vi opp forslag fra handlingsprogrammet:

- Opprettelsen av ungdommens hus har vært et ønsket mål i svært mange år. Nå står huset klart til realisering. Første fase er å planlegge og bygge om Samfunnshusets kjelleretasje til tiltaket. Andre fase blir en kontinuerlig utvikling av kulturaktiviteter med og for ungdom i huset.
- Rusfrie ungdomsdiskotek for skoleelever i Nedre Eiker, både som et alternativ til trykket fra kommersielle og ikke fullt så rusfrie aktiviteter på feltet, og som klare rusfrie aktiviteter med vekt på spennende og positivt samvær.
- Øke antall arrangement for barn og ungdom på biblioteket – teaterforestillinger, utstillinger, forfatterbesøk og lignende.
- Den kulturelle skolesekken, som det største løftet for å gi barn og ungdom et regelmessig og systematisk, aktivt forhold til alle deler av kulturfeltet. Integreres i skolens planer.
- Den uorganiserte ungdommen – dvs. en kanskje økende del av ungdomsgenerasjonen – vil kreve mer plass og ressurser til sine aktiviteter. Hva gjør vi med dette innenfor kommunens egne tiltak og hva gjør organisasjonene? Eller: skal vi gjøre noe med det? Skal vi la ungdom ha sine egne arenaer i fred?

Tiltak

- Ungdommens Hus etableres i løpet av 2003. Bygningsmessige arbeider – med særlig vekt på underetasjen – skal sørge for at Samfunnshuset blir tilrettelagt for å imøtekomme ungdomsgruppene egne behov og ønsker. Ungdom har deltatt i denne planleggingen, og skal også delta i utformingen og utviklingen av innholdet. Det er nødvendig å sikre huset de nødvendige ressursene, slik at hovedvekten kan legges på de innholdsmessige arbeidet: utvikling av ungdomskultur som en byggende og synlig faktor. Samspillet med husets øvrige brukere og andre aldersgrupper kan både være spennende og utfordrende.
- Bruke midler til å gjennomføre rusfrie ungdomsdiskotek og andre ungdomstiltak. Dette kan være samarbeidsprosjekt mellom utekontakt, foresatte, skole og kultur og frivillige organisasjoner. Slike tiltak kan både legges til lokalmiljøene og til Ungdommens Hus.
- Avsette og bruke midler til flere barneteaterforestillinger på biblioteket og på scene i ungdommens hus.
- Budsjettere med midler slik at Nedre Eiker kommune kan begynne å jobbe med den kulturelle skolesekken, dvs. systematisk satsing på kultur og kulturhistorie i skolene i Nedre Eiker i henhold til den nasjonale satsinga og for å oppfylle innholdet i Læreplanverket på dette området.
- Sørge for at den uorganiserte ungdommen blir ivaretatt og fanges de opp i de eksisterende aktiviteter. Dette gjelder både i kommunens egne aktiviteter og i forhold til lag og

organisasjoner. Og: like klart akseptere at ungdom har sine egne arenaer, eller gis sine egne arenaer for utfoldelse innenfor trygge – men spennende rammer.

B: Utøvende kunst på alle nivåer

Overordnet mål

- Det skal være mulig å utøve kunst på alle nivåer – som amatør og som profesjonell – innenfor alle kunstarter i Nedre Eiker.
- Det er rom for alle skapende krefter som finnes i bygda, eller som har sine røtter i bygda men har flyttet ut. Vi ønsker å synliggjøre og trekke hjem igjen våre kunstnere. Vi vil etablere et kunstnernettverk i Nedre Eiker.
- Formidling av profesjonell kunst og kultur skal utvikles og styrkes, i samarbeid med det frivillige kulturlivet. Økt samspill mellom amatør og profesjonell er et mål.

Situasjonen i dag

Kultur er et mangfoldig begrep med mange uttrykksformer. Etterfølgende oversikt skal være en hjelp til å velge og foreta prioriteringer, spesielt fordi det ikke vil være aktuelt – eller klokt – å spre seg på for mange områder. Statusbeskrivelsen er svært grov, og er ikke uttrykk for en grundig analyse.

Bildende kunst og kunsthåndverk

Det er noe aktivitet på området, både på amatørplanet og profesjonelt, både organisasjoner og enkeltpersoner, og i gallerier.

Dans

Noen frivillige organisasjoner innenfor folkedans og leik, og private tilbud i form av dansestudio og opplæring.

Teater

Nedgang i amatørgrupper de siste åra, ny barne- og ungdomsteatergruppe og teatregrupee for eldre er startet nå, med stor interesse. Dramagruppe i regi av Musikkskolen gir godt tilbud. En del aktivitet på skolene, regelmessig arbeid med drama og teater.

Litteratur

Litteraturkvelder, opplesninger m.m i regi av biblioteket, Folkeakademiet og andre. Har både profesjonelle forfattere og skribenter i bygda.

Musikk

Sterk amatør- og barne/ungdomsutfoldelse, i både store og små grupper, korps, kor, rock og klassisk m.m. Har egne profesjonelle utøvere. Aktiviteten på Musikkskolen viktig, men begrenset i kapasitet, mht. antall elevplasser. Nedre Eiker Musikkverksted gir opplæring og er arena for unge grupper.

Utfordringer

- Det er sterkt behov for en arena og møteplass for utøvende kunst og kultur på alle nivåer: bildende kunst og kunsthåndverk, musikk og teater. Idrettens arenaer (=hallene) har sterke begrensninger som arena for andre deler av kunst- og kulturformidlingen. Det må

etableres steder som forankrer og sikrer lokal kulturaktivitet, og som hindrer utflytting av disse.

- Våre egne profesjonelle kunstnere må stimuleres til å delta i hjemlige aktiviteter. Dette gir gjensidig effekt og nytte: kunstnerne får hjembygda som et bedre ”marked”, og innbyggerne får opplevelser. Det er viktig at et slikt opplegg virker fristende for den enkelte utøver, og vi bør etablere et nettverk der vi holder kontakt med våre egne utøvende hvor de nå måtte være.
- Det er lite systematisk sammenheng mellom de ulike aktørene på kulturfeltet i dag. I den grad det foregår kommunikasjon og gjensidig informasjon skjer dette mellom enkeltaktører og organisasjoner, og mellom kulturkontoret og enkeltarrangører. Dette betyr at det både mht. ressursbruk og mht. formidling, konserttilbud og andre kulturtilbud foregår mye dobbeltarbeid og lite felles utvikling. Det eksisterer ikke noen oversikt eller samordning av kompetanse, instruktør/dirigentressurser, teknisk/utstyrsmessig eller på arrangementssida.

Tiltak

- Nedre Eiker kommune ved kulturkontoret skal ha det overordnede ansvaret for å samordne kulturaktivitetene. Dette bedres gjennom etablering av et fast allmennkulturråd, som både skal håndtere de løpende kulturpolitiske sakene, foreta økonomiske fordelinger med mer, men også bidra til samarbeid, samordning og felles prosjekter på feltet. Kulturkontoret skal dessuten legge til rette for bedre samordnet informasjon og markedsføring sammen med arrangørene og organisasjonene. Kulturkontoret skal også bidra økonomisk til aktivitetene gjennom de tilskuddsordninger som er etablert.
- I noen grad er eksisterende lokaler tilstrekkelige, men gir samtidig begrensninger for det som ønskes vist. Samfunnshuset har sterke funksjonsbegrensninger, men vil få nye muligheter gjennom etableringen av Ungdommens Hus. Folkets Hus r noen kvaliteter, men også begrensninger. Flerbruken i begge hus kan være problematisk, men må løses. Det nye biblioteket vil gi muligheter på enkelte områder. Det foreslås at det foretas en grundig gjennomgang av hvilke krav som stilles til ulike typer utøvelse (som foreslås gjennom denne planen) og at det etableres et program for hvordan man kan løse behovet. Folkets Hus som et musikkens hus for Nedre Eiker er en nærliggende mulighet dersom en bygger ut scenen og etablerer mer faste installasjoner knyttet til denne. I tillegg til forsamlingshusene vil vi peke på at kirkene er viktige kulturarenaer, som vi må bruke mer aktivt i den samlede aktiviteten i bygda.
- Vi har Wildenvey, og vi gjør noe i dag med ham og med Portåsen. Men: Vi foreslår å utvikle et regelmessig kulturarrangement - en *Wildenveyfestival* – som kan fungere som en felles arena der profesjonelle kunstnere møter publikum, gjerne i samarbeid med kommunens amatører. Arrangementet bør nødvendigvis ikke omhandle Wildenvey alene, men være ”samlingsmerket” for en tung og synlig kulturmønstring. Gruppen antyder hvert annet år som frekvens, og at det avsettes midler til arrangementet innenfor de rammene som stilles til disposisjon for kulturformål. Det er ikke intensjonen at en slik festival skal ta opp konkurransen med andre festivaler, men dersom den vekker bredere oppmerksomhet enn fra våre egne innbyggere vil det være en bonus.

- Gruppen vil nevne at kirkene har et eget kulturprogram samt egne profesjonelle utøvere som bør gis en naturlig plass i og integreres i det samlede kulturtilbud for utøvende kunst, fortrinnsvis musikkdelen. Kirkebyggene er dessuten egnede arenaer for utøvelse.
- Når det gjelder barn og ungdom bør det utvikles et mandat for Musikkskolen, og arbeidet rundt denne bør styrkes slik at skolen kan utvikles som tilrettelegger også for profesjonelle kulturaktiviteter, og ikke minst som et organ som kan koble utvikling av egne til det profesjonelle (amatører inspireres av profesjonelle). I den praktiske organiseringen av ”det nye kulturtilbudet”, anses Musikkskolen å kunne bli en viktig tilrettelegger sammen med kommunens kulturmedarbeidere og organisasjonene.
- Dessuten vil biblioteket være en viktig aktør for noen typer tilbud, for eksempel mindre utstillinger, konserter, forestillinger og foredrag.
- I dag går en stor del av disponible ressurser til ”grasrotkultur og aktiviteter” (lag og foreninger). Viktig nok, men vi antyder at noe av de disponible midlene brukes på utøvende, profesjonelle krefter, samt for tilrettelegging, f.eks. forberede maleriutstilling. Den profesjonelle kunsten må gis plass i skolen for å utvikle og påvirke kunstforståelse og holdninger. Dette kan profesjonelle utøvere bidra til på en effektiv måte.
- Det er nødvendig å programmere aktivitetene, dvs. prioritere, og knytte programmet for utøvende kunst (kulturaktiviteter) til den årlige budsjettprosessen.

C: Kulturminner, kulturmiljøer, lokalhistorie

Overordnet mål

- Fortida skal dokumenteres gjennom innsamling og registrering av historisk materiale
- Kunnskapen og bevisstheten om fortidas historie og de lokale kulturminnene skal økes, gjennom aktiv formidling til befolkningen
- Medvirke til å skape lokal identitet og forankring i en tid med raske endringer
- Viktige deler av nåtida skal dokumenteres og bevares for ettertida
- Kulturminner, lokalmiljøer og lokalhistorie skal tas vare på gjennom forvaltningen av lokalsamfunnet og gjennom disponeringen av arealer

Situasjonen i dag

Det er gjort et betydelig innsamlings- og registreringsarbeid i regi av Registreringsprosjektet, som er et samarbeid med Øvre Eiker kommune. Fra i år blir prosjektet en del av kommunens egen virksomhet, med en fast deltidsstilling. ”Solbergelva i bilder”, som i en årrekke har drevet innsamling av fotografier og annet materiale, vil sammen med prosjektet inngå i et fast arkiv under navnet Eiker Arkiv, avdeling Nedre Eiker (Arkivet).

Registreringsprosjektet/Arkivet har knyttet til seg frivillige prosjektmedarbeidere organisert i arbeidsgrupper som driver innsamling av lokalhistorisk materiale i sitt nærmiljø. Arkivet har i dag en omfattende samling av fotografier, men også film, lydopptak og en rekke dokumenter og gjenstander. Formidling skjer gjennom utgivelse av bibliografier, intervjuer, vandretstillinger og egne nettsider, bl.a. bygges det opp et digitalt Eiker leksikon.

Stiftelsen Verkstedet er etablert på Solberg Spinderi. Stiftelsen får fast årlig tilskudd fra kommunen. Stiftelsen har som mål å bli et industri- og kulturhistorisk senter for Nedre Eiker. Her vil det etter hvert bli utstillinger og aktiviteter som formidler viktige deler av kommunens identitet og historie. Verkstedet er også en møteplass for folk med interesse for lokalhistorie og arrangerer kulturkvelder med lokalhistorisk tema.

Eiker historielag har i mer enn 50 år vært en viktig aktør når det gjelder å verne om og spre kunnskaper om Eikers historie. Historielaget er felles for Nedre og Øvre Eiker. Historielaget tok initiativ til og har støttet Registreringsprosjektet økonomisk. Historielaget står bl.a. for utgivelsen av publikasjonen ”Eikerminne”.

Nedre Eiker bibliotek har et tett samarbeid med Arkivet og er en viktig arena for formidling av den lokale kulturarven gjennom utstillinger og andre arrangementer. Biblioteket har egen lokalsamling som inneholder bøker, avisutklipp, mikrofilmer og annet materiale.

Kommunen har mange flotte kulturmiljøer, bygg og landskaper: Portåsen, Skramnes, Knudsensmia, Solberg Spinderi osv. Det finnes også gamle kulturminner som er nokså ukjente for allmenheten: en Olavskilde, gruver, gravhauger, hulveier, gravsteiner, jernøkser og andre gjenstander.

Utfordringer

- Bevisstgjøring av befolkningen på hva vi har av kulturminner og lokalhistorie
- Nå fram til barn og unge gjennom samarbeid med skolene, den kulturelle skolesekken
- Åpenhet i forhold til innflyttere og andre som ikke har kjennskap til den lokale kulturen
- Muligheter for møteplasser i de forskjellige deler av kommunen
- Ta vare på og verne kulturminner og kulturmiljøer
- Etablering og videreutvikling av Arkivet og Stiftelsen Verkstedet
- Formidling gjennom digitalisering
- Ta vare på de frivillige ressursene og koble deres arbeid opp mot kommunens egen organisasjon
- Organisere all virksomhet på området best mulig slik at samhandling, egenaktivitet og formidling står i sentrum

Tiltak

- Satse videre på Arkivets nettside ”www.eiker.org”
- Arrangere rundturer til kulturhistoriske steder i kommunen
- Arrangere kulturkvelder, ”gjenstandskvelder” osv. med lokalhistorisk tema
- Lage informasjonsbrosjyre som spres til innbyggere og andre interesserte
- Innbyggerkontakten som kulturformidlere. Personalet læres opp slik at de kan svare på henvendelser angående lokal- og kulturhistorie
- SEFRAK-arkivet oppgraderes. Kulturminner knyttes opp mot kommunens digitale kartverk
- Kommunen må ha en bevisst arealpolitikk i forhold til kulturminner, bl.a. gjennom kommuneplanen
- Kulturminner skiltes og det utarbeides kart og veivisere, bl.a. som ”kulturstier”
- Kommunen v/ Kulturkontoret må fortsatt støtte og tilrettelegge for at lag, grupper og enkeltpersoner kan samle inn og formidle lokalhistorie og kulturminner

- Igangsetting av ”den kulturelle skolesekken” slik at skoler og elever aktiviseres og bevisstgjøres i forhold til egen historie
- Utarbeide læreplaner i lokalkunnskap i forhold til prosjektarbeid i skolene
- Bruke elever til å samle inn og registrere kulturminner og tradisjoner
- Oppnevne en bokkomité som begynner planlegginga av en bygdebok (gårds- og slektshistorie) for Nedre Eiker
- Arkivet videreutvikles med økt tilgjengelighet og vekt på formidlingsdelen
- Stiftelsen Verkstedet videreutvikles til et aktivt ”museum” og senter for kultur- og industrihistorie
- Biblioteket videreutvikles som møteplass og formidler av lokal kultur
- Innsamling, registrering og ikke minst formidling må foregå i et tett samarbeid mellom Arkivet, Stiftelsen Verkstedet, Biblioteket, Kulturkontoret, Historielaget, skolene og frivillige arbeidsgrupper og enkeltpersoner. Leder av Arkivet bør ha en sentral rolle som koordinator

D: Fysisk utfoldelse på alle nivåer.

Overordnet mål

- Nedre Eiker er og skal fortsatt være en idrettskommune, med rike tradisjoner men også med store utfordringer.
- Tida er moden for å prioritere og legge til rette for den uorganiserte fysiske aktiviteten: friluftslivet, nærmiljøanleggene og de åpne anleggene. Dette betyr at vi må styrke tilretteleggingen av skiløyper og for turer i skog og mark. Og kart og informasjonsopplegg rundt dette. Dette betyr videre at barn og unges mulighet til fysisk egenaktivitet i bomiljøene – nærmiljøene – skal utredes og utvikles.
- Alle innbyggere i Nedre Eiker skal kunne utøve fysisk aktivitet ut fra egne forutsetninger.
- Idrettslagene i Nedre Eiker skal gi tilbud til alle innbyggere i kommunen som ønsker å drive med idrettslige aktiviteter, etter den enkeltes behov.
- Også i forhold til fysisk aktivitet er det aktiviteten i seg selv, opplevelsen og følelsen av å utfolde seg som skal stå i sentrum. Dette gjelder fysisk aktivitet på alle nivåer og for alle grupper.

Det vedtas en anleggsplan høsten 2003 – som grunnlag for søknader om spillemidler til anlegg i perioden 2004-2007.

Situasjonen i dag

Noen idretter er mindre populære enn andre. Hvilke som er mer eller mindre populære kan endre seg med trender i samfunnet. Tidligere holdt mange voksne på med turn, noen med lagidretter. Noen av disse idrettene har nå en tilbakegang. Det kan se ut som om det er vanskelig å drive **aktiviteter der flere mennesker må møte til samme tid**. Derimot ser det ut til at flere enn tidligere velger ulike andre aktivitetstilbud, forutsatt at motivet er å få mosjon, velges i stedet helsestudioer der man kan komme og gå til ulike tider, og turer i skog og mark. Både sommer og vinter. Spesielt om vinteren møter man nå ikke bare eldre menn på dagtid i uka, men også kvinner og menn i alle aldre. Årsaken kan være sammensatt, men en årsak kan være endrede arbeidstider og fleksitidssystemer, samt det faktum at hele familien ofte har individuelle aktiviteter til alle tider hele uka.

Mange har stillesittende jobber og trenger mer fysisk aktivitet. Flere enn tidligere er bevisste på viktigheten av fysisk aktivitet.

Idrettsorganisasjonene er godt organisert og har en rekke talsmenn. Det har ikke ”friluftslivet”, og de som utfører uorganisert aktivitet, hensynet til de sistnevnte er et ansvar kommunen bør ta.

Det er for tiden en tillitsmannskrise i mange organisasjoner. Det gjør det vanskelig å drive de tradisjonelle idrettsorganisasjonene på ideell basis.

Summen av det ovennevnte resulterer i en **økning i uorganisert fysisk aktivitet** i retning av for eksempel treningssentre, sykling (både til jobb og på fritiden), skigåing, friluftsliv, turgåing, jogging, turorientering, ”Bocchia liknende aktiviteter”

En arealpolitikk som velger fortetting som boligstrategi krever at hensyn til ball- skøyteløkker og grønne lunger ivaretas, samt områder som for eksempel ”Dansesletta”. Gode utområder i barnehagene og skolene som er tilgjengelige for alle utenom åpningstidene ”avlaster” noen av løkkefunksjonene.

Noen grupper i befolkningen faller utenfor de eksisterende foreningsmiljøer for eksempel:

- Folk med annen kulturbakgrunn.
- Personer med funksjonshemming

Noen av de eksisterende klubbmiljøer kan virke ekskluderende for noen, fordi noen klubber har for ”lukkede” klubbmiljøer. Viktig å ikke se på geografiske grenser. Noen klubber kan spesialisere seg innen visse aktiviteter, og det skal være legitimt at disse rekrutterer fra andre klubber.

Anleggssituasjonen:

- Stort behov for rehabilitering og vedlikehold av eksisterende anlegg.
- Kapasiteten pr. i dag er brukbar for noen, men i tiden fremover vil det bli et stort behov for kapasitetssøkning innen visse områder.

Utfordringer

- flerkulturell uteblivelse/enkeltes uteblivelse
- ivareta arealbehov mht. til friluftsliv og idrett i en situasjon med utbyggingspress
- fremtidig kapasitetsøkning av anlegg
- rehabilitering av eksisterende anlegg
- enkel tilrettelegging for turer i skog og mark sommer og vinter, for eksempel kart, skilt og parkeringsplasser (vinter)

Tiltak

- Opprettholde Kulturkontorets rolle til støtte opp om nisjeaktiviteter som popper opp blant barn og unge.
- Samarbeid med organisasjonene med sikte på bedre integrering
- Bedre tilgjengeligheten i strandsonene mot elva, samt turstier og badeplasser.

- Det bør legges bedre til rette for fysisk aktivitet i skolene.
- Bedre tilrettelagte uteområder i skoler og barnehager.
- Pålegge skolene et bedre samarbeid med lokale lag og foreninger, for å stimulere til fysisk aktivitet.
- Enkel tilrettelegging som inviterer til turer i skog og mark både sommer og vinter.
- Utarbeide en oversikt/veileder for lag og organisasjoner over hvor de kan få hjelp og økonomisk støtte: HVEM/HVA/HVOR?
- Enklere og bedre informasjon til lag og foreninger
- Bedre tilrettelagte badeplasser

E: Omgivelsene: Estetikk og arealpolitikk

Overordnet mål

- Omgivelsene våre – de naturgitte og de menneskeskapt – er påvirket av kulturhistorien vår, og er del av kulturbildet. Dette betyr at det er et mål å ivareta kulturperspektivet i forvaltningen av de fysiske omgivelsene og i arealpolitikken. Dette får konsekvenser for den overordnede arealforvaltningen i kommunen: hvordan ivaretar vi og synliggjør vi kulturarven og kulturlandskapet i en så tett kommune hvor utbyggingspresset er så stort?
- Videre: Omgivelsene og estetikken gir konsekvenser for hvordan vi trives og utfolder oss. Enkelt sagt: Stygge og søplete omgivelser gir negative opplevelser og forhold. Vi må tilstrebe å legge en sterk kulturforståelse inn i de fysiske omgivelsene våre. ”Ditt hus er min utsikt” er et utsagn som kan illustrere dette.
- Samtidig skal vi ikke være redde for å bryte med det som er den tradisjonelle oppfatningen av hva som er pent. Også i denne sammenhengen må vi tåle for eksempel at arkitektur utfordrer oss og bryter med normer.

Situasjonen i dag

Det beskrives først dagens situasjon på 4 prioriterte områder:

1: Kartlegging

Kunnskap om kommunens verdier er en forutsetning for god forvaltning av disse. Det er stort behov for kartlegging av kulturlandskap, kulturminner og biologisk mangfold. Samtidig er det på enkelte felt nedlagt et stort arbeid, slik at det også foreligger mye materiale. Kunnskapen er i dag fragmentert og lite tilgjengelig. Et overordnet system for kartlegging, oppbevaring, vedlikehold og formidling av våre verdier er ikke på plass. Våre historiske kulturminner og natur kan i langt større grad brukes til identitetsskapende arbeid.

2: Drammenselva

Drammenselva må være en av Nedre Eikers fineste perler og er blant våre viktigste landskapselementer. Etter tiår med forurensing og dårlig vannkvalitet framstår elva nå som ren og ”friskmeldt”, og er, mer eller mindre, en uutnyttet ressurs. Det synes som om vi etter årtier med en ubrukelig elv, har behov for å etablere en ny elvekultur med tanke på bruk og vern av denne resursen. Her ligger det et ubrukt potensiale både i og langs elva, f. eks friluftsliv, bading, fiske, båtliv og mulige samlingssteder. Samtidig skal det pekes på at gang-

og sykkelveien langs elva fra Mjøndalen til Hokksund er et meget vellykket tiltak og at bruken av elva er økende. Det mangler en plan for Drammenselva.

3: Arealpolitikk

Som en følge av de naturgitte forholdene har Nedre Eiker kompakt utbyggingsstruktur som for det meste er lokalisert i dalbunnen og oppover i dalsidene. Kommunenes beliggenhet på det sentrale Østlandet gir et mer eller mindre vedvarende utbyggingspress. Tross dette har kommunen bevart et noe landlig preg ved at det fortsatt er store landbruksarealer i dalbunnen, store deler av åssidene er skogkledd og gode grøntstrukturer er fortsatt intakte. Disse elementene gir forutsetninger for friluftsliv, dyreliv, trivsel og identitet. Kommunens kompakthet gir kvaliteter som korte avstander, mulighet for god infrastruktur og nærhet til marka.

Kommunen har flere tettsteder, - Solbergelva, Krokstadelva og Steinberg, foruten kommunesenteret Mjøndalen. Det er behov for vidreutvikling i tettstedene, hva gjelder en generell opprusting og utvikling av urbane kvaliteter der det ligger til rette for dette. Det er for få gode møteplasser og samlingssteder.

4: Estetikk

Det er behov for økt fokus og bevisstgjøring på dette feltet. Kommunen har viktige verdier å ta vare på og videreutvikle. Utfordringen ligger på alle nivå fra det generelle landskapsbilde til landskapselementer og videre til byrom, bygninger og skrot og rot langs vei- og vannkanter.

Utfordringer

- **Kartlegging:** Skaffe forståelse og gehør for betydningen av kartlegging, slik at det blir prioritert ressurser til oppgaven. Alle gode krefter må samles til et langsiktig og strukturert arbeid. Det pekes særlig på at et godt samspill mellom privatpersoner, 3. sektor og kommunen er en forutsetning for å lykkes. Vedlikehold og bruk av de innsamlede dataene må gis stor oppmerksomhet
- **Drammenselva:** Skape kultur for bruk av Drammenselva slik at flere av kommunens innbyggere kan nyte godt av denne ressursen. Økt bruk i og langs elva må ikke forringe elvas kvaliteter. En småbåthavn med muligheter for opplag, mindre reparasjoner og et levende båtmiljø ville gitt elva en ny, spennende dimensjon. Det samme vil gjelde om vi hadde fått en offentlig badeplass i elva. Elvas brukere, interessegrupper og rettighetshavere må trekkes med i det videre arbeidet. Ulovlige fyllinger og tiltak langs elvebredden bør straks stoppes og utbedres, samtidig som det blir informert om søknadsplikt for tiltak. Det bør vurderes å ferdigstille Kommunedelplan for Drammenselva.
- **Arealpolitikk:** Det blir en utfordring å styre veksten på en slik måte at vi ikke ødelegger/forringer viktige kvaliteter i Nedre Eiker. Kan/skal kommunen beholde det landlige preget med skogvokste lier og åser, relativt stort innslag av kulturlandskap og jordbruksarealer og god grøntstruktur. Skal dette bevares må veksten i større grad flyttes til våre tettsteder. Men, da må ikke disse stedene bli øde steinørkener, uten grøntstruktur, byrom og samlingssteder.

Tiltak

- Det startes et langsiktig kartleggingsprosjekt. Målsettingen bør ikke være å kartlegge alt på en gang, men heller velge/prioritere årlige kartleggingsoppgaver som legges inn i et ferdig rammeverk for bruk, vedlikehold og formidling. Vi ser for oss at dette blir oppfølging/igangsetting av Aerialis/geodataplan. Arbeidet kan ha følgende aktiviteter:
- Nevner her ulike tiltak det kan arbeides videre med i forhold til Drammenselva:
Båthavn, samarbeid med båtforeningen
Badeplass(er)
Stier og gang og sykkelveier
Tilrettelegging for fiske
Møteplasser for arrangement langs elva
Arrangementer – skape liv
- Skape forståelse for hvor viktig estetikk og våre omgivelser er og hvordan dette påvirker vår trivsel og identitet. Starte et holdningsskapende arbeid som på en positiv måte synliggjør temaet, utfordringer og tiltak.
- Starte prosjekt estetikk, som kan inneholde følgende aktiviteter:
Holdningsskapende arbeid
Byggeskikkpris (er etablert)
Kommunal forvaltning
Arkitektkonkurranser ved større/viktige byggeprosjekt

Utfordringene på feltet ivaretas gjennom systematisk ivaretagelse av disse i kommunens totale planarbeid, inkludert kommuneplanlegging.

